DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI
6. Sınıf · Sosyal Bilgiler · 14. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

VII-XIII. Yüzyıllar Arasında İslam Medeniyetinin İnsanlığın Ortak Mirasına Katkıları

SB.6.3.2. VII-XIII. yüzyıllar arasında İslam medeniyetinin eğitim, bilim, hukuk, kültür, sanat ve mimari alanlarında insanlığın ortak mirasına katkılarına dair akıl yürütebilme (a. Katkıları belirler, b. Eğitim, bilim, hukuk, kültür, sanat ve mimari alanları ile ilişkilendirir, c. Çıkarımda bulunur).

HATIRLAYALIM

- Eğitimde Bağdat'taki **Beytü'l-Hikme** ve Selçuklu **Nizamiye Medreseleri** öncü bilim merkezleridir.
- **Hârizmî** cebir ve **0'ı**, **İbn Sînâ** tıbbı, **İbnü'l-Heysem** optiği, **Cezerî** sibernetik bilimini geliştirmiştir.
- **Medine Sözleşmesi** hukuku; hat, ebru ve Divriği Ulu Camii sanatı; Endülüs Avrupa'yı beslemiştir.

1 EŞLEŞTİRME

Görseldeki Müslüman bilim insanlarını insanlığın ortak mirasına yaptıkları katkılarla eşleştiriniz.

- ☐ 1. Hârizmî
- ☐ 2. İbn Sînâ (Avicenna)
- ☐ 3. İbnü'l-Heysem

a) «Kitâbü'l-Menâzır» eseri ve deneylerle modern optik bilimini kurması
b) «El-Kânûn fi't-Tıb» eseriyle yüzyıllarca tıp eğitimine kaynak olması
c) Cebir bilimini kurması, sıfır (0) rakamı ve algoritma kavramını tanıtması

2 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki İslam medeniyeti kurumlarının hizmet ettikleri temel alanları tabloda tamamlayınız.

Tarihî Kurum	Temel İşlevi	İlgili Olduğu Alan
Nizamiye Medreseleri	Ücretsiz ve burslu yükseköğretim	
Darüşşifa (Bimaristan)	Hasta tedavisi ve tıp uygulaması	
Divan-ı Mezalim	Yöneticiler hakkındaki şikâyetler	

3 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Bilimin «insanlığın ortak mirası» olması ne demektir? VII–XIII. yüzyıl İslam medeniyetinden örnekle açıklayınız.

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Bağdat Beytü'l-Hikme şemasına göre bu kurumun ortak mirasa en önemli katkısı hangisidir?

A) Yalnızca askeri silah üretimiyle sınır güvenliğini sağlaması
B) Antik eserleri çevirip koruyarak deneylerle geliştirmesi
C) Bilimsel bilginin başka ülkelere aktarımını yasaklaması
D) Eğitimi yalnız saray görevlilerinin çocuklarına vermesi

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

VII–XIII. yüzyıl İslam medeniyetinin katkılarıyla ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

	D	Y
Cezerî su gücü ve dişli çarklarla çalışan otomatlar tasarlayarak sibernetik ve robotiğin öncüsü olmuştur.	☐	☐
İslam medeniyetinde üretilen bilimsel eserlerin Avrupa'daki Rönesans hareketine hiçbir etkisi olmamıştır.	☐	☐
Medine Sözleşmesi ve Veda Hutbesi din ve vicdan hürriyeti ile temel insan haklarını güvenceye almıştır.	☐	☐
Suyun üzerine serpilen boyalarla yapılan geleneksel süsleme sanatına «hat (hüsnühat)» adı verilir.	☐	☐

6 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutuda verilen uygun kavram ve isimlerle tamamlayınız.

Semerkant · rasathane · külliye · Câbir bin Hayyân

1. VIII. yüzyılda _____ şehrinde kâğıt imalathanelerinin kurulması kitap ve kütüphane sayısını hızla artırmıştır.
2. Cami merkezli medrese, şifahane, kütüphane ve aşevinden oluşan sosyal yapı topluluğuna _____ denir.
3. Damıtma imbiğini geliştirerek deneysel kimyanın öncüsü kabul edilen bilgin _____'dır.

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki geleneksel sanat ve mimari kartlarından hangisinde sanat dalı ile tanımı yanlış eşleştirilmiştir?

- (A) Tezhip: El yazmalarını altın yaldız ve motiflerle süsleme sanatı
- (B) Ebru: Kitreli sudaki boyaların kâğıda aktarılması sanatı
- (C) Hat: Mermer ve taş sütunları oyarak üç boyutlu heykel sanatı
- (D) Çini: Mimaride kullanılan sırlı ve renkli toprak bezeme sanatı

8 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki bilgi aktarım haritasına göre İslam bilim mirası Avrupa'ya öncelikle hangi merkezler üzerinden geçmiştir?

- (A) İskandinavya ve Sibirya ticaret yolları üzerinden
- (B) Endülüs (Toledo) ve Sicilya tercüme merkezleri üzerinden
- (C) Avustralya ve Güney Amerika limanları üzerinden
- (D) Yalnızca Çin Seddi boyunca uzanan kara yolu üzerinden

9 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

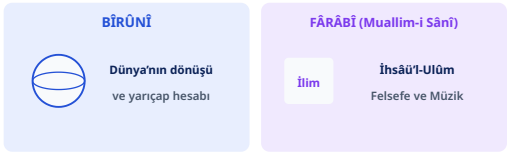
Görseldeki UNESCO Dünya Mirası Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası bir arada düşünüldüğünde hangisine ulaşılır?

- (A) İbadet, taş sanatı ve sağlık hizmetinin bir arada sunulduğuna
- (B) Anadolu'da yapıların yalnız ahşap malzemeden yapıldığına
- (C) Darüşşifalarda yalnız zenginlere ücretli bakıldığına
- (D) Mimaride geometrik ve bitkisel motiflerden kaçınıldığına

10 KISA CEVAP

Görseldeki Bîrûnî ve Fârâbî kartlarına göre bu iki bilginin öne çıktıkları bilim alanlarını yazınız.

11 SIRALAMA

Görseldeki bilimsel mirasın korunup Avrupa'da Rönesans'a zemin hazırlama sürecini 1'den 4'e sıralayınız.

- [ ] 1. İlk vahiy «Oku!» emri ve Suffe ile İslam dünyasında ilme yönelişin başlaması
- [ ] 3. Endülüs ve Sicilya'da Müslüman bilginlerin eserlerinin Latinceye tercüme edilmesi
- [ ] 4. Çevirilerin Avrupa üniversitelerinde okutularak Rönesans'a zemin hazırlaması
- [ ] 2. Beytü'l-Hikme'de antik eserlerin Arapçaya çevrilip deneylerle zenginleştirilmesi

12 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki kavramları yazarak numaralı harflerle uygarlıkların ortak birikimi kavramını (şifreyi) bulunuz.

Nizamülmülk'ün açtığı yükseköğretim kurumu türü

Camilerde kullanılan sırlı, renkli pişmiş toprak bezeme

Hârizmî'nin bağımsız bilim dalı olarak kurduğu matematik alanı

Toplumsal hayır için mülkün gelirini bağışlama kurumu

Kurtuba ve Elhamra'nın bulunduğu İspanya'daki İslam medeniyeti bölgesi

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya: